

muligt for dem at faa noget ordentligt Udbytte af deres Bedrift. Jeg indrømmer, at dette Spørgsmaal er meget vanskeligt, men det er af saa stor Vigtighed, at jeg synes, det kræver Paaagtning, og det vilde derfor sikkert interessere Husmændene at høre, hvad den højtærede Landbrugsminister har at sige til denne Sag.

Der er af Socialdemokratiet stillet et Ændringsforslag om at yde et Driftslaan til Husmændene paa 200,000 Kr. Jeg skal oplæse Ændringsforslaget, fordi der dertil er knyttet en Anmærkning. Det lyder saaledes: „Rentebærende Driftslaan til Husmænd, som 1ste Del af en 5-aarig Bevilling 200,000 Kr.“, og hertil er knyttet en saalydende Anmærkning: „Laanene forrentes med 4 pCt. aarlig og er afdragsfrie 1ste Aar, hvorefter de afdrages med 10 pCt. halvvaarlig. Regler for Laanenes Ydelse, Forrentning og Afdrag fastsættes af Landbrugsministeren efter Forhandling med „De samvirkende danske Husmandsforeninger“.“ Denne Sag er blevet rejst af Husmændene selv, og de jydskt Husmænd har med overvældende Majoritet paa deres Sendemandsmøde i Aarhus for et Par Aar siden besluttet at indgaa til Landbrugsministeren med et Andragende, som gik ud paa at skaffe Husmændene passende Driftslaan. Man tænkte sig, at disse skulde gives til saadant noget som f. Eks. Mergling, Dræning, Anskaffelse af Ajlekummer, Anskaffelse af gode Husdyr, Anskaffelse af Trækkekraft samt til Anskaffelse af Kunstgødning. Der er en Bevægelse fremme mellem Husmændene om at hjælpe hinanden indbyrdes med Laan. Der er saaledes mellem Husmændene paa Bornholm dannet en Laaneforening, men de Summer, man kan udlaaene til en Husmand, er meget smaa, en 30 til 40 Kr. er vistnok det almindelige. Der er ogsaa Steder i Jylland, hvor Husmændene er begyndt at danne Andelslaaneforeninger. Jeg har saaledes læst Lovene for en Forening, der er dannet i Løsning og Omegn, men det er, som sagt, meget smaa. Midler, Husmændene raader over, og det er derfor kun meget smaa Laan, der kan ydes paa denne Maade. Der er mangen en Husmand, som gerne vilde optage et Laan til at forbedre sin Drift med, men det er næsten umuligt for ham, naar han har sit Hus højt prioriteret; det gælder særlig alle Stats-husmændene. Man kan vel sige, at deres Huse omtrent er prioriterede for alt, hvad de er værd, og en saadan Husmand vil meget vanskeligt kunne opnaa Laan. Han har i Almindelighed ikke anden Vej at gaa end at søge at faa Kautionslaan, men Kautionslaan

er pinlige Laan at skulle skaffe sig. Folk vrider sig ved at være Kautionsister, og Kautionslaan er i Almindelighed ikke billige Laan, det er gerne temmelig høje Renter, der gives af dem, og Afdragsbetingelserne er ogsaa gerne haarde. Nu er det min Overbevisning, at hvis Staten vilde stille denne Sum af 200,000 Kr. til Raadighed i 5 Aar, vilde man dermed kunne gøre megen Gavn for Husmandsstanden, Laanene kunde blive lidt større end dem, de nu er i Stand til at yde af deres egne Midler, og de Vilkaar, vi har stillet op her, forekommer mig at være saadanne, at der ingen Grund er for Staten til at sige Nej. Der er foreslaet i den Anmærkning, som er knyttet dertil, at Laanene skal forrentes med 4 pCt., og at de skal være afdragsfrie det første Aar og dernæst afdrages med 10 pCt. halvvaarligt, det vil sige, at Laanesummen er tilbagebetalt, naar der er gaaet 6 Aar, og Husmandsforeningerne er selv villige til at staa solidariske om maaske hele Laanet eller i hvert Fald en betydelig Del, Halvdelen af Laanet. Jeg synes ikke, det er nogen Risiko for Staten, og det Offer, den skal bringe, er da heller ikke saa overordentlig stort. Staten maa ganske vist selv laane Penge; det har vi jo maattet erfare i de senere Aar saa mange Gange. Det sidste store Statslaan, som optoges, var til en Rente af 4,27 pCt. Nu foreslaas det her, at disse Laan skal forrentes med 4 pCt., det vil sige, at Staten vil faa et Rentetab paa 0,27 pCt.; altsaa, paa de 200,000 Kr., her er Tale om, vil Staten faa et Rentetab paa 540 Kr. om Aaret. De vil se, at Staten ved at bringe et meget lille Offer er i Stand til paa denne Maade at hjælpe mange Husmænd, saaledes at de kan komme i Besiddelse af det, de har ønsket, nemlig Laan til Forbedring af deres Bedrift. Og tager vi hele Millioner, som der her er Tale om, bliver det altsaa 5 Gange 540 Kr., det vil sige, at det koster 2,700 Kr. at gaa ind paa dette Laan. Den højtærede Landbrugsminister udtalte i Fjor og vistnok ogsaa forrige Aar om denne Sag: Tiden er ikke inde. Jeg vil gerne spørge den højtærede Landbrugsminister, om Tiden ikke skulde være inde nu. Jeg kan ikke se, hvad der kan være Grunden til dette Standpunkt. Naar den højtærede Minister stadig undskylder sig med, at Tiden ikke er inde, synes jeg ikke, det passer i Øjeblikket, for det Offer, her er Tale om, er af en saa ringe Betydning, at det forekommer mig, at det nærmest er Vrangvillie, naar man ikke kan gaa ind derpaa. Som jeg nævnedes før, har de jydskt Husmand henvendt sig med et Andragende til den højtærede Minister, men